

Zpráva o stavu požární ochrany kulturního dědictví za období 2015–2019

Obsah	
Seznam použitých předpisů.....	3
Seznam použitých zkratk.....	4
Úvod.....	5
1. Základní předpisy a dokumenty upravující oblast ochrany kulturního dědictví.....	6
1.1 Právní předpisy.....	6
1.2 České technické normy	7
1.3 Pokyny, směrnice	8
1.4 Metodické pokyny	8
1.5 Strategické dokumenty	9
1.5.1 Koncepce pro oblast ochrany památek (MK, NPÚ).....	9
2. Oblast výkonu dozoru	11
2.1 Státní dozor na úseku resortu MK.....	11
2.2 Státní požární dozor na úseku požární ochrany	12
2.2.1 Vyhodnocení check listů	15
2.4 Zjišťování příčin vzniku požárů	16
3. Dozorová působnost na úseku státní památkové péče	18
4. Preventivně výchovná činnost, spolupráce	18
4.1 Dohody o spolupráci	18
4.2 Přednášková a vzdělávací činnost	21
4.3 Publikační činnost	23
5. Projekty HZS ČR	23
6. Personální zabezpečení	24
7. Financování	24
8. Opatření.....	28

Seznam použitých předpisů

1. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění zákona č. 183/2017 Sb.
4. Zákon č. 218/2000 Sb., zákon o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) a dalších souvisejících právních předpisů.
5. Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
6. Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), ve znění vyhlášky č. 221/2014 Sb.
7. Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky 268/2011 Sb.
8. Vyhláška č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
9. Vyhláška č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění vyhlášky č. 96/2013 Sb.

Seznam použitých zkratk

EHP - Evropský hospodářský prostor

EPS - elektrická požární signalizace

ERA - European Rescue Academy z.s.

HZS kraje - hasičský záchranný sbor kraje

HZS ČR - Hasičský záchranný sbor České republiky

IROP - Integrovaný regionální operační program

ISO - Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví

MK - Ministerstvo kultury

MV - Ministerstvo vnitra

MV-GŘ HZS ČR - Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

NPÚ - Národní památkový ústav

OZO - odborně způsobilá osoba na úseku požární ochrany

PBZ - požárně bezpečnostní zařízení

SMVS - správa majetku ve vlastnictví státu

SPD - státní požární dozor

TPO - technik požární ochrany

Úvod

Ochrana kulturního dědictví před požáry je oblastí, které se MV-GŘ HZS ČR ve spolupráci s MK a NPÚ věnuje podrobněji již od roku 2007.

Každý stát by měl věnovat dostatečnou pozornost ochraně svého kulturnímu dědictví. Movité i nemovité památky představují nenahraditelné kulturní dědictví po našich předcích a mají nepopiratelný význam jako nevyčerpatelná studnice informací pro rozvoj vzdělanosti celé společnosti i jednotlivce.

Za posledních 10 let (2009 – 2019) došlo na území České republiky k 134 požárům historických památek a majetková škoda u těchto objektů je vždy velmi vysoká. Za hodnocené období 2015 – 2019 došlo celkem k 59 požárům, jejichž celková majetková škoda v přímé souvislosti s požárem činila téměř 100 mil. korun. Historická škoda je však vždy nevyčíslitelná.

Při ochraně kulturního dědictví probíhá úzká spolupráce HZS ČR, MK a NPÚ, mezi kterými byly uzavřeny dohody o spolupráci. Památkové objekty jsou kontrolovány z hlediska požárního zabezpečení a možností ochrany a evakuace mobiliáře. Pro jednotlivé památkové objekty jsou navrhována technická i organizační zajištění ve spolupráci s odborníky památkové péče. Vývoj v oblasti ochrany kulturního dědictví shrnuje dokument Zpráva o stavu požární ochrany kulturního dědictví z roku 2014 (dále jen „Zpráva z roku 2014“), který podrobně popisuje veškeré aktivity v této oblasti v letech 2010 – 2014. Uvedený dokument byl schválen usnesením vlády ČR č. 92 dne 9. února 2015 (dále jen „usnesení č. 92“). Tímto usnesením bylo mimo jiné ministru vnitra uloženo předložit vládě aktualizovanou zprávu o stavu požární ochrany kulturního dědictví v České republice. Zároveň bylo ministru vnitra a ministru kultury uloženo plnit opatření uvedená v kapitole IX Zprávy z roku 2014 v rámci jejich působnosti.

S opatřeními uvedenými ve Zprávě z roku 2014 byli prostřednictvím příspěvkových organizací MK seznámeni jejich adresáti, tzn. vlastníci, správci a provozovatelé kulturního dědictví.

Nastavená stavební a technická opatření se realizovala při rozsáhlých rekonstrukcích památkových objektů na základě schválené projektové dokumentace, resp. požárně bezpečnostního řešení (např. vybavení objektu PBZ, rozdělení do požárních úseků) i dílčími opatřeními (např. označení bezpečnostními značkami, udržování volné průchodnosti únikových cest).

Provádění nastavených organizačních opatření se projevilo klesajícím počtem zjištěných nedostatků.

Velkým přínosem je pak dle nastavených opatření pravidelné seznamování hasičů z místních jednotek s památkovým objektem včetně provádění prověřovacích a taktických cvičení. V neposlední řadě je i snaha medializovat možnosti zvyšování požární ochrany a tím šířit osvětu i mezi ostatní vlastníky a správce památkových objektů.

Zpráva o stavu požární ochrany kulturního dědictví za období 2015 – 2019 vyhodnocuje stanovené období a navrhuje opatření k dalšímu rozvoji a zefektivnění požární ochrany kulturního dědictví.

1. Základní předpisy a dokumenty upravující oblast ochrany kulturního dědictví

Od roku 2015 nedošlo k žádným podstatným změnám v právních předpisech v oblasti požární ochrany kulturního dědictví, a to jak v předpisech MV, tak v předpisech MK.

Dále citované předpisy MK ani mezinárodní úmluvy neřeší ochranu před požáry ani evakuaci mobiliáře. Tato problematika je řešena pouze předpisy na úseku požární ochrany a jeho prováděcími předpisy.

1.1 Právní předpisy

- zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o památkové péči“)
- vyhláška č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění vyhlášky č. 96/2013 Sb.

Ve výše uvedených předpisech není výslovná vazba na požární ochranu zakotvena.

MK dlouhodobě připravuje novou právní úpravu na úseku památkové péče, nicméně ani tato navrhovaná právní úprava oblast požární ochrany neřeší. Dosud nejbližší schválení měla úprava ze dne 12. července 2017. Tuto úpravu - vládní návrh zákona o ochraně památkového fondu, tj. sněmovní tisk č. 666, zamítla Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky hlasováním č. 177 ve třetím čtení. V regulaci památkové péče je tedy stále základem zákon o památkové péči z roku 1987.

Dále na danou problematiku dopadají zejména tyto mezinárodní úmluvy:

- Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidovaná), publikovaná pod č. 99/2000 Sb. m. s.
- Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy, publikovaná pod č. 73/2000 Sb. m. s.
- Úmluva o ochraně světového kulturního dědictví, publikovaná pod č. 159/1991 Sb.

Ani tyto úmluvy výslovnou vazbu na požární ochranu neobsahují.

- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o PO“),
- vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), ve znění vyhl. č. 221/2014 Sb. (dále jen „vyhláška o požární prevenci“),
- vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění zákona č. 268/2011 Sb. (dále jen „vyhláška č. 23/2008 Sb.“)

Zákon o PO neobsahuje zvláštní ustanovení pro památkově chráněné objekty. Z hlediska členění provozovaných činností se na tyto objekty pohlíží stejným způsobem, jako na jiné provozované činnosti, tzn. je potřeba u nich posoudit jednotlivé charakteristiky dle § 4 zákona o PO. ***Tento stav je nevyhovující, jelikož vůbec nepřihlíží ke kulturní hodnotě objektu, k jeho historickému významu.*** Vzhledem k rozmanitosti památkových objektů se jeví jako vhodné upravit tuto oblast samostatně, např. zvláštním ustanovením upravujícím požadavky na památkové objekty.

Ve vyhlášce č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb., je v §§ 26 a 27 řešena problematika staveb památkově chráněných a ochrana movitých kulturních památek s ohledem na povinnost vybavení těchto staveb (části staveb) EPS resp. hlásiči požáru použitými v elektrické zabezpečovací signalizaci a dále pak povinností vybavit některé prostory stabilním hasicím zařízením. Jedná se o jedinečné prostory staveb, prostory s jedinečnými sbírkami historických předmětů popřípadě o jedinečné dřevěné stavby včetně jejich vnější ochrany. Je zde i odkaz na českou technickou normu, podle které se postupuje při změně staveb (podrobněji viz kapitola 1.2).

- nařízení kraje – kterým se stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu; např. nařízení Jihomoravského kraje ze dne 15. 5. 2003, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu

V rámci samostatné působnosti má kraj možnost upravit podmínky požární ochrany v kulturních památkách v nařízení kraje, pokud si tyto objekty určí jako budovy zvláštního významu. Na stanovení podmínek dle tohoto nařízení ve většině případů spolupracují krajské úřady s HZS kraje. **Při tvorbě nařízení kraje je nutné spolupracovat i s odborníky z oblasti památkové péče, např. s územním odborným pracovištěm NPÚ.**

1.2 České technické normy

V současné době jedinou normou pro projektování požární bezpečnosti kulturních památek je ČSN 73 0834 Požární bezpečnost staveb – Změny staveb a to konkrétně normativní Příloha

B Technické požadavky na změny staveb kulturních památek (dále jen „Příloha B“). Ustanovení Přílohy B platí pro změny staveb památkově chráněných (stavební objekt nebo jeho část zapsaná do ústředního seznamu kulturních památek ČR), pro památkové rezervace a památkové zóny (část územního nebo krajinného celku vykazující kulturně historické hodnoty). Změny staveb se podle rozsahu a závažnosti z hlediska požární bezpečnosti třídí dle této normy do tří skupin (změny staveb skupiny I, II a III). Na základě tohoto zatřídění jsou pak stanoveny odstupňované požadavky na požární bezpečnost stavby.

Samostatná norma pro požární bezpečnost staveb, která by řešila pouze objekty kulturních památek, již neexistuje. V roce 1977 byla sice vydána ČSN 73 0849 – PBS Národní kulturní památky, ale byla zrušena v dubnu 1988. Je potřeba provést zhodnocení aplikační praxe v souvislosti se stávajícími normativními požadavky Přílohy B. Na základě výsledků přepracovat jednotlivé články této přílohy nebo zpracovat pro tyto specifické objekty samostatnou normu.

1.3 Pokyny, směrnice

MK a každá příspěvková organizace MK, jako samostatný právní subjekt, má zpracovány organizační směrnice k zajištění požární ochrany (např. příkaz ministra č. 26/2018, kterým se vydává směrnice pro organizaci zabezpečení požární ochrany v Ministerstvu kultury s ohledem na požární nebezpečí provozovaných činností; Směrnice GŘ č. XXVII/2017/NPÚ o stanovení organizace zabezpečení požární ochrany v Národním památkovém ústavu).

1.4 Metodické pokyny

Ministrům vnitra a kultury bylo uloženo usnesením č. 92 pokračovat ve spolupráci v oblasti ochrany kulturního dědictví před požáry a plnit opatření podle kapitoly IX Zprávy z roku 2014. V souladu s usnesením č. 92 stanovil ministr kultury povinnost provádět analýzy rizika poškození památkového objektu a jeho sbírek a instalací požárem metodou jednoduchého dotazníku podle úpravy prof. Ing. Jiřího Zelinger, Dr.Sc. Metoda byla určena původně pro galerie a muzea a následně byla upravena i pro zpřístupněné památky jakými jsou hrady, zámky, kláštery, kostely a technické památky. Certifikována byla v rámci Metodiky požární ochrany památkových objektů vydané generálním ředitelstvím NPÚ, jako výsledek projektu ke zvýšení úrovně požární bezpečnosti památkových objektů v programu bezpečnostního výzkumu v ČR garantovaném MV. Certifikace byla provedena MV-GŘ HZS ČR dne 1. dubna 2015 (osvědčení č. CERO 4/2015). Součástí uvedené metodiky je i minimální standard v prevenci vzniku požáru a k eliminaci jeho následků.

K provádění analýzy rizika poškození památkových objektů a sbírek a souvisejících preventivních opatření vydal dne 17. prosince 2015 ministr kultury „Metodický pokyn Ministerstva kultury k hodnocení požárního rizika památkových objektů a stanovení minimálního standardu požární ochrany pro nemovité památky“. Pokyn je určen především pro příspěvkové organizace MK spravující nemovité kulturní památky. Metodiku však mohou využít i subjekty, které příspěvkovými organizacemi zřízenými MK nejsou, avšak mohou

tak zvýšit úroveň požární ochrany jimi spravovaných kulturních památek. Aplikovat ji lze za určitých podmínek i v případech movitého kulturního dědictví v „nepamátkových“ objektech.

Při hodnocení objektů ve správě příspěvkových organizací MK podle výše uvedeného metodického pokynu, bylo analyzováno celkem 160 objektů příspěvkových organizací MK. 15 objektů nebylo hodnoceno. V těchto případech se nejednalo o památkové stavby, nebo pokud se jednalo o stavby bez historického původu, nebyly v nich uloženy movité kulturní památky. U 92 objektů bylo vyhodnoceno nízké riziko vzniku požáru, 43 objektů vykazovalo běžné riziko vzniku požáru a u 10 objektů bylo vyhodnoceno vysoké riziko vzniku požáru. Přehled podrobného hodnocení je uveden v příloze č. 1.

NPÚ aktualizoval zpracované hodnocení z roku 2010-2015. NPÚ se na základě tehdejší analýzy zaměřil na odstranění nedostatků, které z ní vyplynuly především u objektů vyhodnocených jako vysoce rizikové pro možný vznik požáru. U některých památkových objektů bylo sníženo riziko vzniku požáru úpravou provozu nebo organizačními opatřeními, rekonstrukcí starých elektrických rozvodů nebo vybavením objektů PBZ jako je EPS, nouzové osvětlení, renovace nebo vybudování požárních nádrží, instalace nezavodňených požárních potrubí. Přehled podrobného hodnocení je uveden v příloze č. 2.

U objektů s běžným a vysokým rizikem vzniku požáru je třeba dále uplatňovat opatření kapitoly IX Zprávy z roku 2014 tak, aby byla úroveň požární ochrany průběžně zvyšována a tím dosaženo charakteristiky nízkého rizika vzniku požáru a poškození památkového objektu a jeho sbírek a instalací požárem.

1.5 Strategické dokumenty

1.5.1 Koncepce pro oblast ochrany památek (MK, NPÚ)

V oblasti ochrany památek byla vydána pro období 2015 – 2019 celá řada koncepcí či obdobných strategických dokumentů, např. „Státní kulturní politika na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025)“, „Integrovaná strategie podpory kultury v ČR do roku 2020“, „Koncepce rozvoje knihoven na léta 2016–2020 s výhledem do roku 2025“, „Koncepce rozvoje muzejnictví v ČR 2015–2020“, „Strategie digitalizace kulturního obsahu ČR 2013–2020“, „Strategie podpory využití potenciálu kulturního dědictví 2014+“, „Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na období 2016–2020“ a také „Koncepce podpory umění v ČR na léta 2015–2020“. V oblasti památkové péče je celostátním strategickým dokumentem „Koncepce památkové péče v České republice na léta 2017–2020“. Posledně jmenovaný dokument vycházel z usnesení vlády ČR č. 585 ze dne 27. června 2016 a schválen byl usnesením vlády ČR ze dne 9. ledna 2017 č. 13. Bohužel všechny tyto dokumenty se v oblasti ochrany a jejich zabezpečení zabývají převážně objektovou ochranou nebo ochranou před živelními pohromami, jakými jsou povodně nebo nepříznivé povětrnostní vlivy. **Požární ochrana je „zcela opomíjena“.**

NPÚ vydal „Koncepci působení NPÚ v letech 2016-2021“. Na tyto roky si stanovil v bodě 3.3.2 cíl zvýšit úroveň požární ochrany památkových objektů včetně spolupráce s HZS ČR při plánování a následném uskutečňování prověřovacích a taktických cvičení na památkových objektech v pravidelných intervalech. Tímto bodem je naplňován i jeden z projektových cílů Dohody o spolupráci mezi Hasičským záchranným sborem České republiky a Národním památkovým ústavem.

Na základě usnesení vlády ČR č. 266 ze dne 15. dubna 2015 byl vytvořen a usnesením vlády ze dne 3. února 2016 č. 81 schválen Plán implementace Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020 (dále jen „Plán implementace“). Uvedený dokument mimo jiné obsahuje body 2.2.1 k problematice péče o národní kulturní poklad, 3.4.1 k problematice Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví a 6.1.1 k tvorbě nového památkového zákona. Uvedené body částečně souvisí s požární ochranou kulturního dědictví.

Cílem programu dle bodu 2.2.1 Plánu implementace „Předložit vládě nový program, který plynule naváže na program Péče o národní kulturní poklad a jehož cílem bude podpora vybraných národních institucí“ byla rekonstrukce, dostavba a modernizace objektů, zvýšení technické úrovně prezentace sbírek muzeí a galerií, výstavba technicky dokonalejších depozitářů a péče o nemovitý i movitý státní majetek mimořádné kulturní a historické hodnoty. Dílčí projekty programu byly realizovány.

V bodě 3.4.1 Plánu implementace je uvedeno „Zajistit a rozvíjet program ISO ve všech jeho částech, při naplňování programu spolupracovat s dalšími resorty“. Program ISO reprezentuje jeden z nejstarších a nejkompaktnějších nástrojů, kterými Česká republika chrání svůj národní kulturní poklad. Ustanoven byl již v roce 1991 na základě usnesení vlády č. 307 jako nástroj ochrany movitého kulturního dědictví ohroženého krádežemi, nezákonným vývozem ale i zabezpečení objektů, v nichž jsou uloženy předměty movitého kulturního dědictví.

Pro další zvýšení ochrany movitého kulturního dědictví je zde uvedena nezbytnost posílit dotaci programu ISO a pro vyšší míru efektivity taktéž zpracovat materiál do vlády „Zpráva o plnění úkolu a návrh dalšího postupu v rámci ISO na léta 2016 – 2020“. Zpráva o plnění úkolů a návrh dalšího postupu v rámci Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví na léta 2016-2020 byla zpracována MK, odborem ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií v roce 2015. Zpráva uvádí **„trvalý pokles finančních prostředků a vážné riziko pro český národní kulturní poklad“** – viz kapitola 7.

V bodě 6.1.1 Plánu implementace je uvedeno „Navrhnout nový památkový zákon, včetně zapracované pasportizace kulturních památek a daňových a finančních kompenzací uplatňování veřejného zájmu vůči vlastníkům památek“.

Cílem opatření mělo být schválení nového památkového zákona parlamentem, které zdůrazní veřejný zájem na ochraně památkového fondu a dále pak v návaznosti na správní řád, stavební

zákon, zákon o základních registrech, nový občanský zákoník a další zákony, vytvoří podmínky pro péči o tento fond. Dalším cílem mělo být rovněž výrazné zpružnění a zefektivnění systému památkové péče zejména využitím moderních komunikačních a informačních technologií. Zákon dosud schválen nebyl - viz čl. 1.1 této zprávy.

2. Oblast výkonu dozoru

2.1 Státní dozor na úseku resortu MK

Príspevkové organizace MK jsou právnickou osobou veřejného práva zřízenou k plnění úkolů ve veřejném zájmu. Jsou veřejnoprávními neziskovými organizacemi. Některé z nich jsou zřízeny přímo zákonem. MK, jako jejich zřizovatel, mimo řady dalších práv a povinností, provádí jejich kontrolu, mimo jiné např. v oblasti bezpečnosti práce a požární ochrany. Kontroly provádí trvale a kontinuálně podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění zákona č. 183/2017 Sb., dále jen „kontrolní řád“, v návaznosti na další právní předpisy, např. zákon o památkové péči, zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů a dalších souvisejících právních předpisů. Dne 29. 3. 2012 byl vydán a ministrem kultury schválen dokument „Materiál pro vedení MK – Zpráva ke stavu požární ochrany národních kulturních památek“ (čj. 19512/2012 KBŘ), kde je v části II. uvedeno „kancelář bezpečnostního ředitele je pověřena dohledem nad dodržováním předpisů o požární ochraně v objektech spravovaných příspěvkovými organizacemi MK a kancelář bezpečnostního ředitele bude nadále provádět kontroly a aktivně se zapojovat v opatření na zlepšení ochrany proti požárům“. Při nastavení podmínek kontroly se vychází tedy zejména z předpisů, podle nichž je MK zřizovatelem příspěvkových organizací a dále předpisů upravujících oblast požární ochrany. Účelem kontrol prováděných zaměstnancem kanceláře bezpečnostního ředitele MK pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany je prověřit s pracovníky uvedených organizací nedostatky v požární ochraně objektů a navrhnout a konzultovat možná řešení jejich odstraňování. Cílem je udržení nebo žádoucí zvýšení úrovně požární ochrany zejména památkových objektů i ostatních kulturních institucí jako jsou muzea a galerie. Při kontrolách prováděných MK se uplatňují obdobné podmínky, které vyžaduje HZS ČR při požárních kontrolách, rozšířené o metodickou činnost. Ročně je provedeno v průměru 55 kontrol. Kontroly v objektech příspěvkových organizací MK se opakují v intervalech přibližně každé čtyři roky. Důsledné uplatňování kontrolních pravidel a mechanismů probíhá zejména od roku 2015 na základě usnesení č. 92. V roce 2019 bylo z důvodu personálních změn a úpravy procesních a organizačních pravidel provedeno celkem 23 kontrol. Počet kontrol a nedostatků za období 2015 – 2019 je uveden v následující tabulce č. 1.

Rok	Počet kontrol	Nedostatky v dokumentaci	Nedostatky zjištěné pochůzkou	Nedostatky celkem
2015	53	203	142	345
2016	57	253	119	372
2017	55	255	163	418
2018	56	229	108	337
2019	23	27	2	29

Tabulka č. 1 Přehled nedostatků zjištěných při kontrolách v letech 2015 - 2019

Při hodnocení kontrol se vycházelo z pravidelných hodnotících zpráv stavu požární ochrany v resortu MK. V letech 2015 – 2018 připadlo na jednu kontrolu průměrně celkem 6 nedostatků. V roce 2019 byl zjištěn, i přes nižší počet kontrolovaných objektů, jeden nedostatek na kontrolu v průměru. Lze mít za to, že stav zjištěný v roce 2019 vychází z již opakujícího se stavu, kdy každý z objektů příspěvkových organizací MK byl v letech 2015 - 2018 nejméně jednou kontrolován a následně byly upraveny jeho organizační, technické a provozní podmínky zaměřené na požární ochranu.

Při kontrolách bylo zjištěno nejvíce nedostatků souvisejících s prováděním revizí a kontrol zařízení a výrobků a v provádění prohlídek prostřednictvím OZO. Následovaly nedostatky v dokumentaci požární ochrany, nedostatky při školení osob o požární ochraně a nedostatky v kontrolách provozuschopnosti PBZ. Řada nedostatků byla zjištěna při prohlídkách prostor objektů. Jednalo se o nedostatky v označování únikových cest, umístování přenosných hasicích přístrojů a při posouzení skutečného stavu technických a technologických sítí.

V souhrnu lze uvést, že se počet nedostatků na úseku požární ochrany zjištěných při kontrolách objektů příspěvkových organizací MK za uplynulé období snížil. Nedostatky zjištěné v roce 2019 nebyly tak závažného charakteru. Nedostatky bylo možné odstranit zpravidla ihned na místě nebo do ukončení posledního kontrolního úkonu v místě kontroly. K udržení stávajícího příznivého stavu a dalšího zvyšování úrovně zabezpečování požární ochrany památkových objektů spravovaných příspěvkovými organizacemi MK je nastavený výkon kontrolní činnosti MK vhodným nástrojem. Současně je předpokladem soustavného plnění bodu č. 2 usnesení č. 92.

2.2 Státní požární dozor na úseku požární ochrany

SPD je prováděn na základě § 31 odst. 1 písm. a), § 35 písm. a) a c) zákona o požární ochraně a § 45 odst. 1 písm. b) vyhlášky o požární prevenci, a § 1 odst. 1 a § 2 kontrolního řádu.

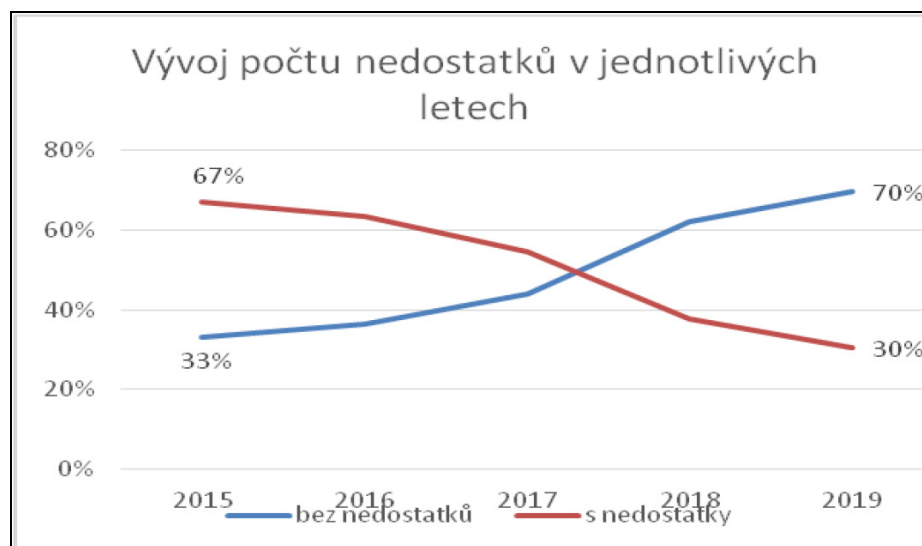
Na základě usnesení č. 92 probíhaly v letech 2015 – 2019 celorepublikové kontroly kulturních památek. Kontroly byly zaměřeny jednak obecně na plnění stanovených povinností, jednak bylo záměrem kontrol zjistit stav kulturních památek pomocí nastavených check listů (viz

příloha č. 3). V rámci pětiletého období bylo provedeno celkem 985 kontrol kulturních památek. Objekty kulturních památek, zvláště ty významné, jsou kontrolovány opakovaně cca ve tříletých intervalech. Celkové vyhodnocení pětiletého kontrolovaného období je uvedeno v příloze č. 4.

Základní přehled provedených kontrol v jednotlivých letech 2015 - 2019

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
celkový počet kontrol	173	214	193	175	230
bez nedostatků	57	78	86	109	160
s nedostatkem	116	136	107	66	70
celkem nedostatků	389	356	281	166	179
celkový počet správních/přestupkových řízení	1	0	5	26	15

Tabulka č. 2 přehled požárních kontrol v letech 2015 – 2019

Graf č. 1 Vývoj počtu nedostatků v jednotlivých letech

Z grafického znázornění počtu zjištěných nedostatků jasně vyplývá, že dochází k významnému snížení počtu kontrol s nedostatkem. Od počátku sledovaného období docházelo k postupnému snižování počtu nedostatků a lze předpokládat, že tento trend bude pokračovat. Kontrolní činnost byla zaměřena především na tyto oblasti:

- 1) doklady a dokumentace potřebné k začlenění činností,
- 2) provozuschopnost instalovaných PBZ,
- 3) zdroje vody pro hašení požárů a jejich dostupnost,
- 4) průchodnost komunikačních prostor a značení na únikových cestách,
- 5) vybavenost, umístění a provozuschopnost přenosných hasicích přístrojů,
- 6) značení a přístupnost inženýrských sítí a rozvodných zařízení,
- 7) provádění pravidelných kontrol odborně způsobilou osobou,
- 8) volné příjezdové komunikace k objektu.

Ad 1) V rámci tohoto bodu bylo kontrolováno především užívání stavby v souladu s projektovou dokumentací stavby a její udržování v souladu s požárně bezpečnostním řešením. Nedostatky se vyskytly v 11,6 % případů.

Ad 2) U památkových objektů s instalovanými PBZ byla prováděna především kontrola provozuschopnosti zařízení. Z celkového počtu nedostatků bylo 19,6% nedostatků v této oblasti. V těchto případech nebyla prokázána provozuschopnost především nouzového osvětlení a elektrické požární signalizace. Dále byl u památkových objektů celkově zjištěn zvýšený počet závad při kontrolách provozuschopnosti požárních uzávěrů, protipožárních obkladů, nástříků a nátěrů.

Ad 3) Velmi dobrá úroveň byla zaznamenána při zajištění památkových objektů vnitřními a vnějšími zdroji požární vody z hlediska počtu zdrojů a množství požární vody. U některých objektů však přetrvávají komplikace s dopravou hasiva (vzdálenost a členitost terénu). Zde se nedostatky vyskytly pouze u 3,2 %.

Ad 4) U 10,4 % památkových objektů celkového hodnocení vykazovalo nedostatky na únikových cestách. Zejména se jednalo o nevyhovující označení, nevyhovující osvětlení a zhoršenou volnou průchodnost únikových cest.

Ad 5) U 20,7 % památkových objektů se objevovaly závady ve vybavení, provozuschopnosti, umístění a označení přenosných hasicích přístrojů.

Ad 6) Závady při prohlídkách a kontrolních akcích byly zjištěny také v oblasti označení a přístupnosti rozvodných zařízení elektrické energie a hlavních vypínačů a uzávěrů rozvodných zařízení.

Ad 7) Jednou z častých závad zjištěných při kontrolních akcích, bylo neprovádění pravidelných kontrol prostřednictvím OZO, TPO nebo preventistou požární ochrany. Tyto nedostatky se objevily v 17,6 % případů.

Ad 8) Problém s udržováním volných příjezdových komunikací k památkovým objektům byl vyhodnocen jako problematický u pouhých 2 objektů.

2.2.1 Vyhodnocení check listů

Souběžně s kontrolní činností byla prováděna také činnost zjišťovací, jejímž účelem bylo dle nastavených kritérií v check listech zmapovat kulturní památky i z hlediska dalších významných ukazatelů, než jaké byly nastaveny v rámci požárních kontrol.

Check listy byly vyplněny celkem pro 977 objektů. Celkové vyhodnocení pětiletého kontrolovaného období je uvedeno v příloze č. 5.

Z těchto údajů byly zjištěny následující údaje.

Ve většině případů jsou objekty užívány celoročně (80 %) a téměř v polovině objektů (56 %) se vyskytuje zdroj zapálení (svíčky, louče). Tato poměrně vysoká čísla souvisí s trendem co nejvíce zpřístupnit památky veřejnosti včetně provádění různých doprovodných akcí, jako jsou např. výstavy, ukázky řemesel, noční prohlídky, různé akce k významným událostem apod. V 85 % byla určena osoba zodpovědná za požární ochranu v objektu. To v podstatě odpovídá počtu objektů s celoročním využíváním.

Přibližně 44 % památkových objektů, které byly posuzovány vykazují charakteristiky kategorie zvýšeného požárního nebezpečí (např. stavby se shromažďovacím prostorem, složité podmínky pro zásah), v několika posuzovaných památkových objektech jsou provozovány činnosti, které svými charakteristikami lze začlenit do kategorie vysokého požárního nebezpečí (podle § 4 zákona o požární ochraně). Tato skupina tvoří pouhé 1 % případů a jedná se většinou o stavby s výškou větší než 45 m (např. Bílá věž v Hradci Králové) nebo o stavby se shromažďovacím prostorem v podzemních prostorách (např. divadlo Rokoko v Praze).

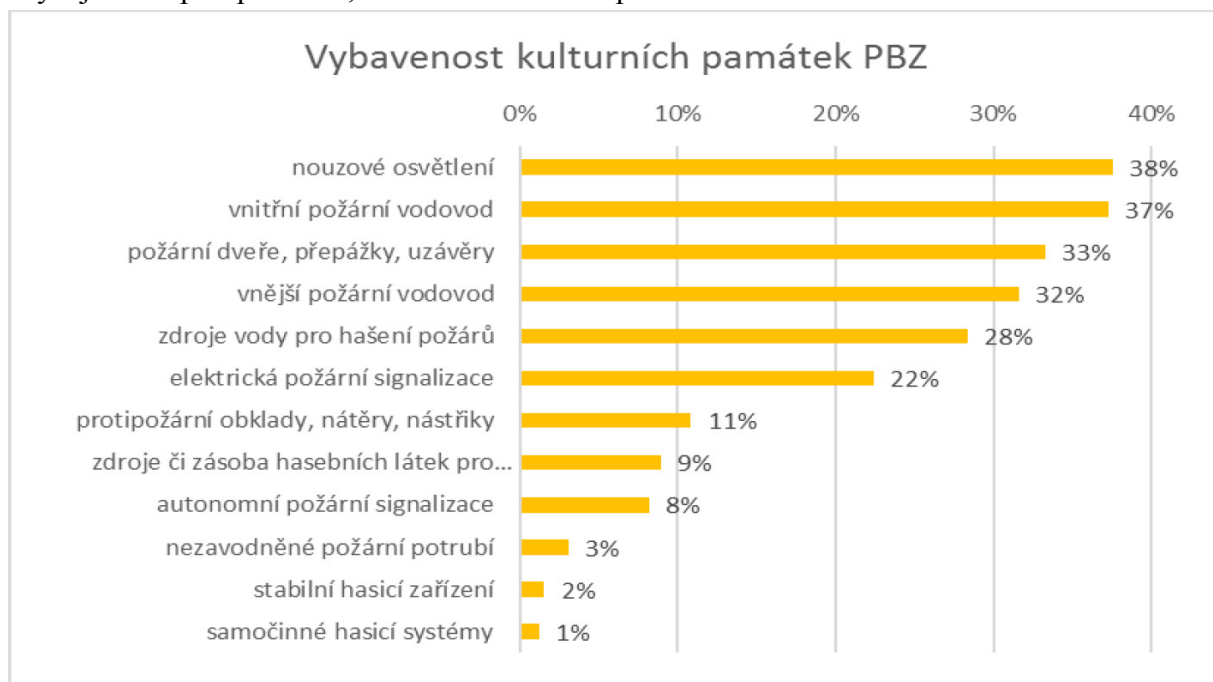
Při prohlídkách památkových objektů byla prověřována zejména dokumentace zdolávání požárů a požární evakuační plán. Dokumentace zdolávání požárů byla zpracována u 28 % objektů. Zpracována byla ve všech zákonem stanovených případech. Vzhledem k výjimečnosti kulturních památek je tato dokumentace vždy konzultována s HZS kraje.

Požární evakuační plán byl zpracován ve 32,6 % objektů. Pro řadu objektů byl taktéž zpracován nad rámec povinností stanovených zákonem. Jako zásadní nedostatek lze spatřovat v tom, že přibližně u 62 % objektů nebyla řešena evakuace mobiliáře z památkových objektů v případě vzniku požáru nebo jiné mimořádné události. V některých případech to může být způsobeno tím, že se zde žádný mobiliář nutný k evakuaci nevyskytuje, to se však týká pouze malého množství objektů. I tato skutečnost by však měla být v evakuačním plánu uvedena. Evakuace mobiliárních fondů je velmi složitá z hlediska počtu a umístění jednotlivých předmětů, jejich dostupnosti a manipulovatelnosti.

Záchrana mobiliáře je tak specifickou a individuální činností, že ji není možné vázat na existenci požárního evakuačního plánu, resp. na kategorii požárního nebezpečí. Její řešení bude vždy individuální, avšak nezbytně nutná je spolupráce se všemi zúčastněnými složkami (HZS, PČR, příspěvkové organizace MK, vlastníci, správci a uživatelé).

U téměř 90 % objektů byly vyhodnoceny únikové cesty jako vyhovující. Drobné nedostatky se objevily ve značení únikových cest. Tento výsledek se v podstatě shoduje s vyhodnocením kontrolních akcí uvedených výše (kapitola 2.2).

Níže uvedená tabulka č. 3 ukazuje vybavenost objektů kulturních památek PBZ. Z výsledků kontrolní činnosti vyplývá, že z celkového množství instalovaných PBZ je jich cca 20 % neprovozuschopných. V poslední době se vybavenost PBZ v objektech kulturních památek zvyšuje a lze předpokládat, že tento trend bude pokračovat.

Tabulka č. 3 Vybavenost kulturních památek PBZ

MV-GŘ HZS ČR připravuje návrh změny zákona o PO, ve kterém se mimo jiné zabývá nemovitými národními kulturními památkami, které jsou již v této době vybaveny EPS. Z návrhu vyplývá možnost připojení tohoto zařízení prostřednictvím dálkového přenosu na pult centralizované ochrany umístěný na krajském operačním a informačním středisku HZS kraje a to bez nutnosti jednorázové úhrady za připojení a bez nutnosti platby měsíční ceny za připojení. Podle informací z NPÚ bylo ke dni 23. 4. 2020 na území České republiky 304 nemovitých národních kulturních památek, které mají charakter stavby, a jichž se návrh může dotýkat. Připojení těchto staveb je pak možné pouze v případě, kdy o to provozovatel příslušné EPS požádá – nejedná se tedy o povinnost, ale pouze o možnost připojení EPS na pult centralizované ochrany HZS kraje.

2.4 Zjišťování příčin vzniku požárů

V rámci výkonu státního požárního dozoru zjišťováním příčin vzniku požárů [§ 31 odst. 1 písm. f) zákona o PO] je průběžně prováděn rozbor požárů, zejména z hlediska příčiny jejich vzniku a šíření.

Pro zjištění celkového stavu byla provedena analýza za období let 2015 – 2019, kdy byly podrobněji sledovány ekonomické ukazatele s cílem vyhodnotit nejčastější příčiny vzniku požárů v památkových objektech. Nejčastější příčinou byla zjištěna nedbalost (25,4 %),

následovaly požáry úmyslně založené (20,3 %) nebo z vlivu technické závady (18,6 %). Usmrcené a zraněné osoby se v těchto objektech v přímé souvislosti s požárem vyskytují pouze ojediněle, proto je v tomto vyhodnocení ani neuvádíme.

Z dat o požárech za poslední desetiletí lze usuzovat, že snaha o nastavení opatření vedla k poklesu počtu požárů u hradů a zámků a jiných historických budov. V tabulce č. 4 je uveden počet požárů a výše škod ve sledovaném období.

Podrobná statistika požárů z hlediska jejich příčin vzniku, v širším časovém rozsahu, je uvedena v příloze č. 6.

Počet požárů	2015	2016	2017	2018	2019
Hrady a zámky					
Počet	5	1	2	1	2
Přímá škoda (v tis. Kč)	1 770	3 500	405	5 000	250
jiné historické budovy a objekty					
Počet	3	4	2	2	2
Přímá škoda (v tis. Kč)	15 915	4 400	10	1 100	5
kostely, kláštery a jiné církevní objekty					
Počet	8	7	12	3	5
Přímá škoda (v tis. Kč)	6 277	364	52 466	4 030	4 045
Celkový počet požárů	16	12	16	6	9
Celková škoda (v tis. Kč)	23 962	8 264	52 881	10 130	4 300

Tabulka č. 4 – počet požárů a výše škody v letech 2015 - 2019

Největší požáry památkových objektů ve sledovaném období:

Požár domu Kouniců v Liberci 13. 5. 2015

Škoda: 10 mil. Kč

Příčina: nedbalost při svařování

Požár bývalého hotelu Hruška v Bruntále 8. 6. 2015

Škoda: 6,5 mil. Kč

Příčina: nespecifikovaná nedbalost

Požár levého křídla Zámku Plumlov 11. října 2016

Škoda: 3,5 mil. Kč

Příčina: kouření

Požár kostela Božího Těla v Gutech 2. srpna 2017

Škoda: 50 mil. Kč

Příčina: úmyslné zapálení

Požár zámku v Horním Maršově 19. srpna 2018

Škoda: 5 mil. Kč

Příčina: úmyslné zapálení

Bývalá konírna v Hnojicích 31. srpna 2018

Škoda: 4 mil. Kč

Příčina: technická závada na elektroinstalaci

Požár věže kostela svatého Antonína Paduánského v Liberci 19. 6. 2019

Škoda: 250 tis. Kč

Příčina: technická závada (elektrický zkrat)

3. Dozorová působnost na úseku státní památkové péče

Dozorová působnost na úseku státní památkové péče je v souladu s § 27, § 28 odst. 2 písm. f) a § 29 odst. 2 písm. g) a h) zákona o památkové péči upravena ve třech úrovních, přičemž předmětem dozoru je plnění povinností podle zákona o památkové péči a jeho prováděcích předpisů. Stávající zákon o památkové péči neřeší přímo oblast požární ochrany památkových objektů, viz kapitola 1.

Kromě výše uvedeného, zabezpečuje podle § 32 odst. 2 písm. g) zákona o památkové péči, NPÚ jako odborná organizace státní památkové péče odborný dohled nad prováděním komplexní péče o kulturní dědictví a nad jeho soustavným využíváním.

4. Preventivně výchovná činnost, spolupráce

4.1 Dohody o spolupráci

Dohoda o spolupráci mezi Hasičským záchranným sborem České republiky a Národním památkovým ústavem (z roku 2010)

Pro naplňování dohody o spolupráci mezi NPÚ a GR HZS byl na roky 2015-2020 schválen plán, z kterého vyplynuly úkoly pro zvýšení úrovně požární ochrany památkových objektů.

Ze schváleného plánu vyplynuly tyto projektové cíle:

- Vzdělávání příslušníků HZS ČR, zaměstnanců NPÚ, odborné veřejnosti – nastavený cíl, uspořádání semináře 1x za dva roky, byl splněn. Semináře se uskutečnily v roce 2016 v Hlučíně, 2018 v Borovanech. Další je připravován v roce 2020.
- Základní dokumentace provozovatele památkového objektu – zpracován vzorový dokument k zajištění organizace požární ochrany pro interní potřebu ostatních vlastníků a správců památkových objektů
- Dokumentace zdolávání požárů pro památkové objekty - tento cíl nebyl doposud dopracován; důvodem jsou složité podmínky s řešením evakuace mobiliáře
- Prověřovací a taktická cvičení v památkových objektech – nastavena četnost prověřovacích a taktických cvičení; dle nastavených kritérií se cvičení provádí

v pravidelných intervalech 3, 5 a 7 let. Za období 2015 – 2019 bylo provedeno cca 150 taktických a prověřovacích cvičení.

- Změny právních předpisů k ochraně památek – viz kapitola 1 Právní předpisy
- Hodnocení ochrany kulturních památek před požáry 2019 – zhodnoceno v této zprávě.

Rámcová dohoda o spolupráci mezi GŘ HZS ČR a MK ČR (z roku 2019)

S cílem navázání širší spolupráce v úsilí o kvalitnější odpovídající ochranu kulturního dědictví byla na přelomu února a března uzavřena Rámcová dohoda o spolupráci mezi Hasičským záchranným sborem ČR a Ministerstvem kultury ČR. Dohodou o spolupráci je plněno i usnesení č. 92. Cílem celého procesu je na základě spolupráce smluvních stran a příspěvkových organizací zřízených MK zvýšit úroveň požární ochrany u těchto subjektů.

Podle Rámcové dohody o spolupráci, čl. 4 bodu 3, GŘ HZS ČR a MK ČR zabezpečuje ve spolupráci se správci památkových objektů jejich prohlídku za účasti zástupců HZS krajů a individuálně posuzuje a hodnotí jejich stav se zaměřením na podmínky

- a) pro účinnou ochranu života a zdraví osob a majetku před požáry,
- b) provedení zásahu jednotkami požární ochrany a složkami integrovaného záchranného systému.

Objekty určené k prohlídce jsou vždy uváděny v příloze Dohody pro příslušné období/rok. Předpokladem je 8 – 10 objektů na každý rok. Pro rok 2019 byly vybrány objekty dle následující tabulky č. 5.

	Památkový objekt	Příspěvková organizace
1.	Místodržitelství palác, Moravské nám. 1a, 662 26 Brno	Moravská galerie Brno
2.	Muzeum moderního umění, Denisova 47, 771 11 Olomouc	Muzeum umění Olomouc
3.	Biskupský dvůr, Muzejní 1, 659 Brno	Moravské zemské muzeum
4.	Depozitář "Hradištko "A", Filmařská 258, 252 09 Hradištko	Národní filmový archiv
5.	Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur, Betlémské nám. 1, 110 00 Praha 1	Národní muzeum
6.	Železniční muzeum, depozitář, Černovická 3633, Chomutov	Národní technické muzeum
7.	Větrný mlýn v Kuželově, Kuželov 156, 696 73 Hrubá Vrbka	Technické muzeum v Brně
8.	Národní divadlo, Ostrovní 1, 112 30 Praha 1	Národní divadlo

Tabulka č. 5 Prohlídky objektů dle rámcové dohody o spolupráci HZS ČR a MK v roce 2019

Vyhodnocení prohlídek:

Pro památkový objekt uvedený v bodu 1 byla stanovena následující opatření

- vybavení a napojení elektrické požární signalizace v půdním prostoru,
- rekonstrukce a sjednocení elektrických rozvodů v případech havarijního stavu a nejasně probíhajících vedení.

U památkových objektů uvedených v bodech 2, 5, 6, a 8, nebyla navržena žádná opatření ke zvýšení úrovně požární ochrany. Uvedené objekty prošly kontrolami ať už místně příslušného HZS kraje, nebo MK a nebyly u nich zjištěny závažné nedostatky. Objekty jsou

snadno dostupné, přístupné, s dostupnými zdroji vody nebo jinými hasivy pro hašení požárů. Jsou vybaveny v odpovídajícím rozsahu provozuschopnými PBZ. Podmínky požární bezpečnosti jsou zapracovány do příslušných druhů dokumentace požární ochrany. V rámci konzultace s HZS byla ověřena dokumentace zdolávání požárů a potvrzeno, že jsou prováděna prověřovací nebo taktická cvičení a seznámení příslušníků HZS s objektem.

Pro památkový objekt uvedený v bodu 3 byla stanovena následující opatření

- v součinnosti s HZS Jihomoravského kraje provést taktické cvičení zaměřené zejména na trasy příjezdu mobilní techniky a průjezdu do prostoru Biskupského dvora,
- v požárním evakuačním plánu upřesnit evakuaci předmětů sbírek a depozitářů,
- v dokumentaci zdolávání požárů upřesnit, kde a jaké používat hasební prostředky.

Objekt uvedený v bodu 4 je přemísťován do sousedícího nově vybudovaného objektu, který byl navržen tak, aby splňoval nadstandardní podmínky požární ochrany pro jeho provoz z hlediska uskladnění předmětů a umístěných pracovišť. Původní objekt pak není památkovou stavbou a bude rekonstruován. Dle sdělení HZS byla rovněž zde ověřena dokumentace zdolávání požárů a potvrzeno, že jsou prováděna prověřovací nebo taktická cvičení a seznámení příslušníků HZS s objektem.

Pro památkový objekt uvedený v bodu 7 bylo navrženo opatření

- vybudování zdroje vody pro hašení požáru (vnější hydrant),
- provedení taktického cvičení jednotek HZS kraje.

Prohlášení o záměru sjednané mezi společnostmi Kinský Žďár a.s., MV-GŘ HZS ČR a společností ERA (z roku 2019)

Toto prohlášení bylo podepsáno v červenci 2019 a strany se v něm zavazují spolupracovat v rámci svých kompetencí, zejména v oblasti praktické přípravy, odborné pomoci a výměny informací. Mezi hlavní oblasti spolupráce patří zejména

- výměna poznatků z oblasti prevence i praktického výcviku pro ochranu historických objektů a evakuaci mobiliáře,
- spolupráce při vytvoření výukového a výcvikového programu Evakuace mobiliáře, příprava instruktorů,
- spolupráce při vytvoření studijního programu Ochrana kulturního dědictví a
- směřování aktivit k vytvoření národního centra ochrany památek.

V rámci spolupráce s ERA se dne 28. června 2019 konalo taktické cvičení na barokní galerii nacházející se na II. nádvoří zámku Kinských ve Žďáře nad Sázavou. Cvičení pořádala ERA, která se zaměřuje na praktický výcvik zasahujících hasičů a personálu muzeí při evakuaci uměleckých děl, společně s jednotkou města Žďár nad Sázavou a s vedením muzea Zámek. Na fiktivní umělecká díla byly zpracované evakuační listy, které určují prioritu při evakuaci děl. Tyto evakuační listy na budovy, v nichž se nachází tato díla, zpracovává ERA.

Dalším praktickým cvičením byl dne 1. října 2019 nácvik taktiky zásahu při požáru v památkovém objektu (Kostelu sv. Prokopa, Žďár nad Sázavou) a při ochraně nebo evakuaci cenných uměleckých děl.

Smouva o spolupráci mezi Národním památkovým ústavem a European Rescue Academy z.s. (z roku 2016)

NPÚ a ERA uzavřely v roce 2016 smlouvu o spolupráci v oblasti předávání si odborných znalostí a podkladů v oblasti požární ochrany památkových objektů se zaměřením na zkvalitnění a zvýšení úrovně připravenosti na případnou evakuaci mobiliáře z památkových objektů, zpřístupnění odborných informací širšímu okruhu zájemců včetně osvěty a vzájemného vzdělávání v této oblasti.

Smlouva o založení a působení Českého komitétu Modrého štítu

Původní Smlouva o založení a působení Českého komitétu Modrého štítu byla aktualizována a podepsána v roce 2018 všemi devíti smluvními stranami, mezi něž patří i NPÚ. Jejím základním posláním je spolupráce a koordinace při prevenci katastrof a nepředvídatelných událostí, při racionálním nasazení techniky a prostředků určených pro záchranu ohroženého kulturního dědictví a nápravu případných škod. Český komitét Modrého štítu je součástí mezinárodní asociace Modrý štít.

4.2 Přednášková a vzdělávací činnost

Problematika požární ochrany kulturního dědictví je řešena již dlouhodobě a pravidelně se konají odborné a vzdělávací akce pro laickou i odbornou veřejnost.

Opakovaně jsou pořádány každé dva roky (2014, 2016, 2018, 2020) odborné semináře pro garanty pro památkové objekty HZS ČR se zástupci NPÚ. Cílem těchto seminářů je vzájemné projednání problematiky související se zajišťováním požární ochrany památkových objektů, hledání optimálních a vzájemně akceptovatelných řešení požární ochrany mezi HZS ČR a NPÚ. Je zde prostor pro konzultování podmínek uplatňování nových trendů vývoje v ochraně kulturního dědictví prostřednictvím grantů a skloubení moderního protipožárního vybavení s památkovou ochranou historických budov a původních interiérů. Semináře jsou vždy obohaceny ukázkou taktického cvičení na konkrétním objektu a prohlídkou památkového objektu s výkladem zaměřeným na zajištění požární ochrany.

Jednou z organizačních součástí MK provádějících vzdělávací činnost je Památková inspekce, která spolupracuje s orgány krajů, magistráty měst vykonávajícími státní správu na úseku památkové péče v přenesené působnosti, s úřady obcí s rozšířenou působností, NPÚ

jako odbornou organizací památkové péče, Archeologickými ústavy Akademie věd České republiky a dalšími subjekty včetně občanských sdružení. V každém kraji působí územní garant památkové péče. Jeho prostřednictvím nebo s jeho účastí se konají odborné akce zaměřené na ochranu kulturního dědictví v oblasti požární ochrany.

Přehled aktivit v jednotlivých letech 2015 - 2019

2015 - ve spolupráci NPÚ, MV-GŘ HZS, HZS hl. m. Prahy a Národního muzea se konala mezinárodní konference „Mosty k požární ochraně kulturních památek“, pod záštitou ministra vnitra a ministra kultury.

2015 (3. – 6.11.) – Ministerstvo kultury Polské republiky uspořádalo mezinárodní konference „The protection of cultural heritage against special threats – safety of historical building“ (Ochrana kulturních památek proti poškození – bezpečnost historických budov), která proběhla v Krakově za účasti odborníků z 11 států. Program sestával z mezinárodních přednášek zaměřených na představení zkušeností z požární ochrany a bezpečností v oblasti památkové péče v různých zemích.

2016 (29. 3.) - v součinnosti HZS Královéhradeckého kraje a Krajského úřadu Královéhradeckého kraje proběhla porada zaměřená na ochranu proti vzniku a šíření požáru.

2016 (25. – 26. 10.) - NPÚ a MV-GŘ HZS připravil odborný seminář ve výcvikovém středisku HZS v Hlučíně pro vybrané příslušníky HZS ČR a pracovníky NPÚ, zaměřený na aktuální trendy v zabezpečení a výběru vhodných PBZ do kulturních památek s účastí na taktickém cvičení HZS na národní kulturní památce Důl Michal a exkurzí ve Valašském muzeu v přírodě, kde byli účastníci seznámeni s požárem chaty Libušín na Pustevnách včetně plánů na její rekonstrukci a zabezpečení požární ochrany.

2017 (2. 12.) - NPÚ ve spolupráci se zapsaným spolkem Omnium uspořádal konferenci „Možnost protipožární ochrany historických staveb se zaměřením na stavby dřevěné“, kde vystoupili specialisté jak ze strany odborníků památkové péče tak i specialisté na požární ochranu včetně příslušníků HZS ČR.

2017 – NPÚ připravil česko-norský seminář „Požární ochrana industriálních památek a historických budov“, který navázal na projekt NPÚ „Průmyslové dědictví“, podpořeného z Finančního mechanismu EHP 2009-2014, jehož partnerem bylo Norské ředitelství památkové péče (Riksantikvaren). Dále představil výstupy z projektu Metodika a databáze požární ochrany památkových objektů (Program bezpečnostního výzkumu ČR v letech 2010-2015).

2018 (19. – 20. 9.) - NPÚ ve spolupráci s MV-GŘ HZS ČR uspořádali odborný seminář na Státním zámku Třeboň s účastí na taktickém cvičení na Státním zámku Třeboň a exkurzí na Státním zámku Červená Lhota.

2018 (4. 10.) – krajský úřad Moravskoslezského kraje zorganizoval ve spolupráci s HZS Moravskoslezského kraje konferenci „Požární ochrana kulturního dědictví v Moravskoslezském kraji“ v prostorách Státního zámku Hradec nad Moravicí. Hlavní náplní byla problematika možných organizačních, provozních a technických opatření k zabezpečení kulturního dědictví před požáry.

2019 (26. 11.) – kancelář bezpečnostního ředitele MK uspořádala seminář pro OZO zajišťující činnosti v oblasti ochrany zdraví při práci a požární ochrany u příspěvkových organizací MK. Obsahem semináře, kde uvedli své příspěvky také pozvaní zástupci MV-GŘ HZS ČR, byla prezentace statistických dat o požárech památkových objektů a problematika možných řešení, jak mimořádným událostem předcházet a eliminovat jejich následky.

V preventivně výchovné činnosti zaměřené na předcházení požárů je třeba dále pokračovat a medializovat případy nenávratných škod na kulturním dědictví. Informace by měly být směřovány ve zvýšené míře na územní samosprávné celky, orgány samosprávy kraje, obce s rozšířenou působností a další obce. Památková inspekce MK se chce zaměřit v následujícím období na problematiku požární ochrany kulturního dědictví a v rámci metodického řízení na odborná pracoviště památkové péče krajských úřadů.

4.3 Publikační činnost

V letech 2016-2018 vyšla na odborném webu TZB-info série osmi článků na téma požární ochrany památkových objektů. Články se zabývaly požární bezpečností staveb z hlediska památkové péče, požární ochranou dřevěných kulturních památek v ČR a zahraničí, výzkumem a metodikou pro eliminaci možného vzniku požáru v zpřístupněných památkách, prověřovacími a taktickými cvičeními HZS a požární ochranou norských kulturních památek.

5. Projekty HZS ČR

HZS Královéhradeckého kraje – vytvoření tzv. karty památky (obsahově rozšířené DZP, která je doplněna o problematiku zdrojů vody, priority ochrany památkových objektů a priority evakuace mobiliáře). Doplnění karty o digitalizaci objektu ve spolupráci s Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.

HZS Karlovarského kraje - modelové pracoviště na SHZ Bečov nad Teplou, spolupráce HZS s kastelánem Mgr. Tomášem Wizovským, kterému byla udělena ředitelem HZS Karlovarského kraje v roce 2016 pamětní medaile za osobní přínos k zabezpečení požární ochrany SHZ Bečov.

HZS Moravskoslezského kraje – hodnocení rizika dřevěných kostelů a kaplí z hlediska požární ochrany; analýza zabezpečení dřevěných kulturních památek.

6. Personální zabezpečení

Oblast požární ochrany v resortu MK zabezpečuje celkově jako odborný útvar kancelář bezpečnostního ředitele MK jedním zaměstnancem. Za plnění povinností stanovených předpisy o požární ochraně zodpovídají v rozsahu provozovaných činností v objektech příspěvkových organizací jejich vedoucí. Plnění povinností na úseku požární ochrany zajišťují podle zákona o PO OZO těchto organizací, nebo jsou služby zajišťovány dodavatelským způsobem OZO nebo TPO. **Nutno podotknout, že výkon činnosti, zejména ve vztahu k dohledu systémů EPS je personálně a finančně dlouhodobě podfinancovaný.**

Pro oblast kulturního dědictví byl v rámci každého HZS kraje určen jeden příslušník z oblasti prevence, který má tuto problematiku ve své specializaci. Tito „garanti“ pak úzce spolupracují s příslušníky z IZS při provádění taktických a prověřovacích cvičení, dále spolupracují s odborníky na památkovou péči z krajských úřadů a NPÚ s OZO zajišťujícími požární ochranu památkových objektů.

7. Financování

Rekonstrukce a restaurátorské práce kulturního dědictví a zabezpečení objektů jsou prováděny zpravidla s podporou finančních dotací níže uvedených programů ISO A, IROP, Fondů EHP a Norska a SMVS MK. V rámci těchto programů byly čerpány i finanční prostředky spojené s požární ochranou objektů.

Za jeden ze základních finančních nástrojů v oblasti požární ochrany kulturního dědictví lze považovat ISO, resp. jeho strukturální kapitolu ISO/A, v dalším programovém období označovanou ISO II/A. Jedná se o historicky nejstarší část programu poskytující nejúčinnější způsob ochrany objektů a předmětů. Výběrová dotační řízení a jejich hodnocení provádí samostatné oddělení ochrany kulturních statků MK. Finanční investiční i neinvestiční prostředky z této kapitoly lze poskytovat na vybavení památkových objektů EPS, poplachovým zabezpečovacím a tísňovým systémem s implementovanými prvky požárních hlásičů, uzavřeným kamerovým okruhem (CCTV), stabilními hasicími systémy, případně dalšími systémy.

V tabulce níže je uveden počet objektů, kterým byla udělena dotace z programu ISO/A a přehled finančních prostředků, resp. čerpání v letech 2010 – 2014, tedy období, kdy proběhl

sběr podkladů pro tvorbu Zprávy z roku 2014. Tabulka č. 6 je uvedena z důvodu souvislé informace o stálém poklesu finančních prostředků v programu.

ISO/A	2010	2011	2012	2013	2014
Čerpání finančních prostředků (Kč)	17 786 510	20 137 623	14 505 202	15 064 999	9 296 546
Počet objektů s dotací	74	101	75	70	50

Tabulka č. 6 Přehled čerpání dotací programu ISO/A v letech 2010 - 2014

V následujícím období v letech 2015 - 2019 se situace čerpání finančních prostředků vyvíjela obecně stále spíše v klesajícím trendu, jak je zřejmé z následující tabulky č. 7. Zřejmý je i pokles průměrných finančních prostředků ve vztahu k dotovanému počtu objektů s dotací. Rozložení finančních prostředků pro jednotlivé adresáty dotace programu ISO/A a oblastí dotací je uvedeno v příloze č. 7.

ISO/A	2015	2016	2017	2018	2019
Čerpání finančních prostředků (Kč)	9 457 000	8 199 000	8 231 000	9 003 574	9 063 444
Počet objektů s dotací	37	40	31	30	43

Tabulka č. 7 Přehled čerpání dotací programu ISO/A v letech 2015 – 2019

Pro čerpání finančních prostředků byl v lednu 2019 vydán „Příkaz náměstka ministra kultury č. 1/2019, kterým se stanoví zásady poskytování finančních prostředků investiční a neinvestiční povahy státního rozpočtu MK v rámci programu ISO II k zajištění plnění usnesení vlády č. 307/1991 a následujících usnesení, k uplatnění předkupního práva státu podle § 13 a k úhradě ceny archeologického nálezů a nutných nákladů, které vznikly v souvislosti s movitým archeologickým nálezem, podle § 23 a odst. 4 zákona o památkové péči, a k realizaci nároků na navrácení nezákonně vyvezeného movitého kulturního dědictví“. Dokument uvádí, mimo jiné, pravidla pro poskytování finančních prostředků pro instalace EPS, instalace hasicích systémů, připojování systémů na pult centralizované ochrany HZS ČR a PČR, případně na modernizaci již instalovaných systémů.

Jak je uvedeno již v dokumentu MK „Zpráva o plnění úkolů a návrh dalšího postupu v rámci Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví na léta 2016 – 2020“ z roku 2015, **je snižující se trend alokace finančních prostředků v dotačním programu ISO/A**, zvláště i v porovnání zvyšujících se cen výrobků a služeb, **alarmující**. Za dané situace není možné zajistit instalace nových požárně bezpečnostních systémů případně jejich výměnu za nové technicky vyspělé. To v důsledku může znamenat, že nebude zajišťována dostačující úroveň požární ochrany památkových objektů a uložených památkových předmětů. V daných souvislostech **by nebylo možné za trvání popsaného stavu uvažovat o zvyšování úrovně požární ochrany kulturního dědictví**.

Jako příklad čerpání z dotačního programu ISO/A lze uvést čerpání příspěvkové organizace MK - NPÚ viz tabulka č. 8.

Finanční prostředky přidělené z ISO A 2015-2019			
Národní památkový ústav	Celkový rozpočet (Kč)	Z toho ISO A (Kč)	Stručný popis akce
SZ Šternberk	304 561	270 000	dokončení EPS - 2015
SZ Lednice - Minaret	890 000	890 000	instalace EPS - 2015
SZ Lysice	322 306	320 000	dokončení EPS - 2015
SZ Benešov nad Ploučnicí	1 550 440	1 395 000	rekonstrukce EPS - 2016
SH Bouzov	1 300 000	1 170 000	I. etapa instalace EPS - 2016
SZ Manětín	550 550	300 000	dokončení EPS - II. etapa 2017
SZ Kunštát	486 867	486 000	instalace EPS - 2017
SZ Žleby	759 700	650 000	rekonstrukce EPS - 2018
SZ Březnice	367 250	330 000	výměna ústředny EPS - 2018
SZ Hořovice	329 500	329 000	výměna ústředny EPS - 2018
SZ Mníšek pod Brdy	318 250	286 000	výměna ústředny EPS - 2018
SZ Červená Lhota	541 534	541 000	nová instalace EPS - 2018
SH Bouzov	1 087 139	978 000	II. etapa instalace EPS - 2018
SH Buchlov	580 371	522 000	modernizace EPS - 2018
SZ Lednice	456 389	410 000	rekonstrukce EPS, vizualizace - 2019
Celková částka ISO A	9 844 857	8 877 000	

Tabulka č. 8 – čerpání z programu ISO/A příspěvkové organizace MK - NPÚ

Dalším finančním nástrojem využitelným v oblasti požární ochrany kulturního dědictví je IROP. Pro období let 2014 - 2020 má Česká republika k dispozici z Evropských strukturálních a investičních fondů vyhrazenou částku přibližně 20,5 miliard EUR. Z uvedené částky bylo vyhrazeno 5,4 miliard EUR, tedy asi 140 miliard Kč, pro IROP, který je největším operačním programem u nás. Mezi hlavními oblastmi, kam podpora z IROPu směřuje, je i oblast integrovaného záchranného systému a oblast kulturního dědictví.

V rámci IROPu, zejména pro období 2021 - 2027 bylo vyhlášeno několik výzev. Finanční podpora výzvy č. 41 je zaměřena na revitalizaci a zatraktivnění památek zapsaných na Seznam světového dědictví, a dalších významných památek a je zaměřena na zvýšení ochrany památky a jejího zabezpečení, spočívající v pořízení bezpečnostních prvků a zařízení, tedy například PBZ. Obdobné možnosti čerpání prostředků vyplývají z podmínek dalších Výzev č. 48 a 55, které končí příjem žádostí v říjnu 2022, a kde je obdobně stanoven bod hlavní podporované aktivity – „Zvýšení ochrany památky a jejího zabezpečení“.

V uplynulém pětiletém období již proběhlo a bylo tedy uzavřeno několik dalších výzev. Například Výzva č. 76 Muzea II. Zaměřená na vlastníky kulturního dědictví, knihovny, muzea. Jednou z hlavních podporovaných aktivit byla stanovena modernizace a výstavba nezbytných objektů technického a technologického zázemí pro zvýšení ochrany sbírkových předmětů, mimo jiné, mechanické bariéry a zábrany, interní a externí osvětlení, elektronická zabezpečovací signalizace, elektronická požární signalizace, hasicí zařízení, systém kontroly vstupu a uzavřený televizní okruh.

K financování požární ochrany kulturního dědictví bylo a je možné také užití Fondů EHP a Norska. Hlavním koordinátorem Fondů EHP a Norska v České republice je MK, které je i věcně příslušné k hodnocení využitelnosti adresáty/uživateli. Pro období 2014-2021 byl zaveden v rámci uvedených fondů Program „Kultura“, který řeší sociální a hospodářský rozvoj i prostřednictvím revitalizace kulturního dědictví. Jedná se však o případy, kdy je požadováno udílení větších grantů. Program je určen k zachování kulturního dědictví prostřednictvím materiální obnovy a využití. V oblasti kulturního dědictví byly vyhlášeny dvě otevřené výzvy, z nichž první výzva z druhého čtvrtletí roku 2019 se týká „ochrany“ a obnovy movitého a nemovitého kulturního dědictví, tj. i požární ochrany, prostřednictvím uvedených grantů.

MK dále zabezpečuje zejména rozvoj a obnovu materiálně technické základny kulturních institucí v majetku státu a to v rámci informačního systému programového financování. Děje se tak především prostřednictvím dotačních titulů finanční podpory z programu SMVS MK.

Pověřeným správcem celého programu a jeho organizací, tedy poskytovatelem finanční podpory, je MK, resp. v rámci níže uvedených dílčích programů, ekonomický odbor MK (pozn. podle organizační struktury platné do 31. 12. 2019 byl správcem odbor investic a veřejných zakázek MK).

Výše přidělených investic v letech 2015 – 2019 trvale stoupala (viz tabulka č. 9) zhruba o 16 % ročně, v roce 2018 pak o 47 %. Současně docházelo k poklesu počtu subjektů (resp. konkrétních objektů těchto subjektů), kterým byly investice přiděleny. Je však třeba vzít v úvahu rozložení prací v jednotlivých schválených dílčích projektech v letech 2015 – 2019 (viz Příloha č. 8 Přehled účastníků a objektů k čerpání dotace v programu SMVS v letech 2015 – 2019). Průměrně vystoupala přidělená průměrná investice z 21,3 milionu Kč určená na jeden objekt v roce 2015 na částku 74,8 milionu Kč v roce 2019.

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Investice SMVS (Kč)	811 034 433	940 066 142	1 091 491 641	1 606 143 823	1 871 413 057
Počet subjektů	38	41	39	36	25

Tabulka č. 9 Přehled investic a počtu subjektů finanční podpory SMVS v letech 2015 – 2019

8. Opatření

Z uvedených informací a aktivit, zejména prohlídek památkových objektů, kontrolních akcí a poznatků o požárech památkových objektů byla v rámci věcné působnosti HZS ČR a MK vyvozena následující opatření, která mají za cíl zvýšit ochranu kulturního dědictví.

- I. Provést rozbor stávajících právních předpisů a v rámci novelizací zákona o PO a zákona o památkové péči navrhnout nová regulační pravidla v oblasti požární ochrany kulturního dědictví zohledňujících výjimečnost těchto staveb (kapitola 1.1).
Gestor: MV-GŘ HZS ČR
Spolugestor: MK
Termín: 2. pololetí 2021
- II. Při tvorbě nařízení kraje, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu, spolupracovat s územním odborným pracovištěm NPÚ (kapitola 1.1).
Gestor: krajské úřady
Termín: průběžně
- III. Provést rozbor stávajících normativních technických požadavků na změny staveb kulturních památek vzhledem k problémům vznikajících při jejich aplikování v praxi. V případě potřeby pak zadat zpracování samostatné normy, případně přepracování stávajících normativních dokumentů (kapitola 1.2).
Gestor: MK
Termín: 2. pololetí 2021
- IV. Provádět kontrolní prohlídky v objektech příspěvkových organizací MK podle nastavených podmínek kontrolní činnosti MK (kapitola 2.1).
Gestor: MK
Termín: průběžně
- V. Zpracovat závazný dokument upravující postup při evakuaci mobiliáře (kapitola 2.2.1).
Gestor: MK
Spolugestor: MV-GŘ HZS ČR
Termín: prosinec 2022